
Masaryk a jeho spolupracovníci v roce 1914

První námět využívá úvodní scénu setkání Masaryka s jeho spolupracovníky. Masaryk zde formuluje své názory na politickou situaci a perspektivy, které z ní vyplývají pro české země. Námět konfrontuje jeho názory z období na začátku války s jeho staršími postoji vůči Rakousku-Uhersku formulovanými v knize Česká otázka (1895). Námět ilustruje proměny Masarykova myšlení od roku 1895 do roku 1914 a zároveň jeho mimořádnou pozici v okruhu jeho spolupracovníků.

Materiály

- **Pracovní list 1:** Masaryk o státě rakouském v roce 1895
- **Video 1:** Masaryk a jeho spolupracovníci v roce 1914
- **Pracovní list 2:** Masaryk a jeho spolupracovníci
- **Pracovní list 3:** Vzpomínka Masaryka na začátek války

Časová náročnost

40–45 minut

Cíle

- žák se seznamuje s proměnou Masarykova postoje vůči Habsburské monarchii
- žák reflektuje Masaryka jako osobnost
- žák analyzuje mediální obraz Masaryka a učí se rozeznávat významné prvky mediálního sdělení
- žák ověřuje pravdivost mediálního sdělení, srovnává poselství mediálního obrazu s jiným zdrojem
- žák rozvíjí vyšší úroveň myšlení, je schopen vnímat teoretické koncepty a pracovat s nimi

Instrukce

FÁZE 1 (10 MINUT)

Masarykovy názory v roce 1895

Žáci ve dvojicích studují úryvek z České otázky (1895). Pracují s pracovním listem 1. Soustředí se na pojem „Idea státu rakouského“ a postoj Masaryka k monarchii. Používají také internet. Výsledky analýzy krátce shrneme formou myšlenkové mapy.

VELKÉ BOURÁNÍ: NÁMĚT 1

FÁZE 2 (15 MINUT)

Analýza klipu Masaryk a jeho spolupracovníci v roce 1914

Žáci analyzují první ukázkou „Masaryk a jeho spolupracovníci v roce 1914“, pracují přitom s pracovním listem 2. Soustředí se jednak na analýzu Masarykových názorů, jednak na analýzu toho, jak režisér inscenuje vztahy mezi Masarykem a jeho spolupracovníky, především Benešem. Výsledky analýzy krátce shrneme.

FÁZE 3 (15 MINUT)

Masarykova vzpomínka na začátek války z roku 1928

Žáci ve dvojicích studují Masarykovu vzpomínku na začátek války. Pracují s pracovním listem 3. Soustředí se na Masarykovy postoje. Srovnávají výsledky analýzy s filmovou ukázkou i s Masarykovými postoji z roku 1895.

Komentář

V tomto úvodním námětu pracují žáci se dvěma textovými prameny a jednou filmovou ukázkou. Úvodní fáze je zaměřená na pojem „idea státu rakouského“. Pro mladé lidi je definice tohoto pojmu těžkým úkolem, nicméně je nezbytné, aby se s ním seznámili. Už v první fázi předpokládáme velký abstrakční zdvih, potřebu přejít ke koncepčnímu přemýšlení o státě a jeho ideji. Žáci si mohou pomáhat definicemi z internetu nebo z odborné literatury a není nutné, aby koncept, který si osvojí, byl propracovaný, jedná se o pracovní verzi, kterou budou postupně zpřesňovat a precizovat. Na konci každé fáze provedeme stručné shrnutí, zde se hodí využít myšlenkové mapy.

Druhá fáze se zaměřuje na analýzu úvodní pasáže představující postoje Masaryka na začátku války a jeho pozici v rámci realistického hnutí. Žáci analyzují obsahovou i formální stránku ukázky. Doporučujeme zde pracovat ve dvojicích. Konkrétní provedení této analýzy závisí na vaší invenci – žáci se mohou ve dvojici rozdělit a jeden ze dvojice sleduje obsahovou, druhý formální stránku, nebo mohou spolupracovat. Scéna je vysoce symbolická, náročná na analýzu, doporučujeme ji pustit dvakrát za sebou a nechat i několik minut na formulování závěrů. Nepředpokládejme, že žáci odhalí všechny symbolické prvky této scény. Na metafory, které zůstanou nepovšimnuty, můžeme upozornit při celkovém shrnutí.

Třetí fáze je ověřením relevance mediálního sdělení z jiného zdroje. Zároveň se v této fázi porovnávají Masarykovy postoje z roku 1895 a 1914. Závěrečná otázka v pracovním listě vyzývá žáky k tomu, aby formulovali teorie o příčinách této proměny. Do toho se promítají znalosti a prekoncepty žáků, protože z námětu nemají dostatek informací. Je nutné důvody této proměny shrnout.